

POWERGAMES
HATALMI
JÁTSZMÁK

POWERGAMES
HATALMI
JÁTSZMÁK

BOSCH & FJORD

MICHAEL ELMGREEN & INGAR DRAGSET

TUE GREENFORT

JENS HAANING

ANN LISLEGAARD

TANJA NELLEMANN POULSEN

KATYA SANDER

SUPERFLEX

Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest
Ludwig Museum – Museum of Contemporary Art, Budapest
2010. március 19 – május 30. // March 19 – May 30, 2010

kurátor // curated by: Simon Kati

produktós asszisztensek // production assistants:
Nagy Lilla, Szabó Elvira, Telek Ágnes

szöveg, szerkesztő // text, edited by: Simon Kati
fordító // translated by: Sipos Dániel
lektor // proofreading: Kürti Emese, Iain Coulthard
grafikai terv // graphic design: Szmolka Zoltán | Solid Studio | www.solid.hu
nyomda // printed by: Keskeny Nyomda, Budapest
fotó // photo: Dorota Lukianska, Palfoto and the artists

kiadja // published by:
Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum
Ludwig Museum – Museum of Contemporary Art
Művészetek Palotája | Palace of Arts
1095 Budapest, Hungary, Komor Marcell u. 1.
tel: +36 1 555 34 44 | fax: +36 1 555 34 58
e-mail: info@ludwigmuseum.hu | www.ludwigmuseum.hu

felelős kiadó // responsible publisher: Bencsik Barnabás igazgató // director

A kiállítás a Budapesti Tavasz Fesztivál 2010 *Vendégünk Dánia* programjainak keretében valósult meg.
The exhibition has been realised in the framework of the Budapest Spring Festival 2010 with focus on Denmark.

köszönet // acknowledgments 4
bevezető // introduction 5

PowerGames: Testing the Grounds for Contemporary Democracy
Maja & Reuben Fowkes 6

művészek // artists
Michael Elmgeen & Ingar Dragset 10
Jens Haaning 12, 24
SUPERFLEX 16, 34
Tanja Nellemann Poulsen 20
Ann Lislegaard 22
Bosch & Fjord 27
Tue Greenfort 30
Katya Sander 36

a kiállításon szereplő művek // list of exhibited works 38
tárlatvezetések, támogatók // exhibition tours, supporters 40

külön köszönet a művészeknek és mindazoknak, akik segítettek a kiállítás megvalósításában a very special thanks to all of the participating artists and to all persons, galleries and institutions that have assisted in the preparation and presentation of this exhibition:

Bada Zoltán // Barta Judit // Bálint Mónika // Bogdán Mária // Bodil Bøjer, Kaja Skytte Jensen, Bosch & Fjord Aps // Jesper Carlsen // Baksa-Sóos Vera, Collegium Hungaricum Berlin // Elisabeth Delin Hansen, Director, Nikolaj, Copenhagen Contemporary Art Center // Erdődi Katalin // Élet és Irodalom // Jacob Fabricius // Simone Fachel, Studio Tue Greenfort // dr. Fehér György főigazgató, Szabó László Péter, muzeológus, Magyar Mezőgazdasági Múzeum, Budapest // Frazon Zsófia // Gruber Tamás, Kecse-Nagy Katalin, WWF // Asbjørn Kristensen Høgsbro // Kálvária Bál Koczka Jánosné, Főpolgármesteri Hivatal, Főépítési Iroda, Budapest // Iványi Gyöngyvér, Főépítési Iroda, Budapest, Józsefváros // Anne Pascal Frohn, Director, Sabine Gaul, Registrar, Johann König, Berlin // Krett Zoltán, Budapest Gyűjtemény, Szabó Ervin Könyvtár, Budapest Søren Krogh, Head of Projects, The Danish Arts Agency – International Coordination // Langer Ármin, Szimpozion Egyesület // Lotte S. Lederballe Pedersen, Curator, Danish Arts Agency – The Visual Arts Centre // Catherine Lefebvre, Director, Karen Blixen Museum, Rungsted Kyst, Denmark // Magyar Hírlap // Magyar Narancs // Mohácsi Viktória // Munk Veronika // Nagy Edina Népszabadság // Népszava // Pap Vera // Amy Patton // Jan Sauerwald, Sandra Stemmer, Studio Elmgreen & Dragset // Alex Schikowski // Judit Schwarzbart // Somogyi Hajnalka // Sós Attila Szick László // Tihanyi Dominika // Poul Erik Tøjner, Director, Kirsten Degel, Curator, Louisiana Museum of Modern Art, Humlebæk, Denmark // Tömör Miklós, Budapest Korzó // Vásárhelyi Zsolt Vincze Gábor Péter // Vörös Judit, Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest // Galleri Nicolai Wallner, Copenhagen, Denmark

A *Hatalmi játszmák* című kiállítás különböző nézőpontokból igyekszik megközelíteni a művészet és a társadalmi-politikai erők kapcsolatának, illetve a közösségre gyakorolt hatásának kérdéseit. A dán művészek és művészcsoportok munkáit bemutató kiállítás az együttgondolkodásra és a felelős magatartásra ösztönző szemléletmódok, valamint aktuális társadalmi és gazdasági problémák megközelítésén keresztül kíván párbeszédet kezdeményezni a magyar közönséggel.

Arra szeretne rákérdezni, mit gondolunk ma nemzeti identitásról, toleranciáról, felelős társadalmi és politikai gondolkodásról, és milyen szerepe lehet ebben a kortárs művészetnek. Számos kérdést jár körbe a személyiségi jogoktól, a hatalom elosztásától és az identitás társadalmi konstrukciójától kezdve a gazdasággal és a környezettel összefüggő problémákon át a nyilvános és a privát tér között húzódó határig. Reflektálni kíván a növekvő nacionalizmus kérdésére, illetve arra, hogyan hat egymásra történelem és emlékezet, és mennyiben konstruált fogalmak ezek.

A kiállított művek a napjaink társadalmában körvonalazódó territóriumokat és határmezsgyéket vizsgálgják, és új cselekvési tereket és lehetőségeket tárnak elének a társadalomhoz fűződő viszonyunk alternatívájaként, miközben megkérdőjeleznek nem egy fennálló hatalmi struktúrát.

The *PowerGames* exhibition aims to approach art from various aspects and the questions of its link to social and political forces and its effect exerted on the community. Featuring already existing and commissioned new works made by Danish artists and artist groups, the exhibition endeavours to open a dialogue and to give Hungarian audiences access to attitudes that shape collective thinking and responsible behaviour, exploring critical points on relevant and topical social and economic issues.

PowerGames wishes to challenge our understanding of nationality, tolerance, responsible social and political thinking, and the role of contemporary art in our changing world. The exhibition attempts to investigate and reflect on a number of themes, ranging from social rights, distribution of power in society and the social construction of identity, through economic and environmental issues to the boundaries between the public and the private space. It also attempts to address the issue of emerging nationalism, as well as the relation and interaction between history and memory and how they are constructed notions.

The works featured at the exhibition investigate the territories and borderlines as they appear in the social landscape of today while showing new, alternative scopes of action in our relation to society, challenging a number of power structures in various ways.

HATALMI JÁTSZMÁK: PRÓBÁRA TENNI NAPJAINK **DEMOKRÁCIÁJÁT // POWERGAMES: TESTING THE GROUNDS** **FOR CONTEMPORARY DEMOCRACY**

Maja & Reuben Fowkes

A társadalmi teret strukturáló hatalmi érdekeltségekre és viszonyokra kritikai érzékenységgel tekintő kiállítás dán művészei hatalmi játszmákat játszanak politikai térben. A felvonultatott kortárs művészeti vizsgálódások kiindulópontjából a politikai retorika konvencióinak szöges ellentétéként a társadalmi valóság instabilitása és kiszámíthatatlansága szolgál. Ebben az értelemben a politikai döntéshozáson, állami intézményeken és médián keresztül gyakorolt hatalom olyan művészeti stratégiákkal kerül szembe, amelyek nemzeti mítoszokat dekonstruálnak, rasszista mögöttes tartalmakra világítanak rá, vagy zavarba ejtő új értelmezéseket kínálnak. A hatalmi helyzetekkel szembeálló munkák aktívan járulnak hozzá a fennálló demokratikus vitához, ami olykor, Chantal Mouffe szavaival, „igazi konfrontációban ölt testet,” és provokatíván szembefordul a hegemon struktúrákkal.

A munkák nagy része ugyan a dán társadalmi konfliktusok gócpontjaira koncentrálnak a multikulturalizmustól a bevándorlóktól való félelemig, mégis tanulságos párhuzam vonható napjaink magyarországi történéseivel. A lángoló autók és zavargások képei, a kisebbségek elnyomása, a nemzeti szimbólumok körüli feszültségek egyaránt illusztrálják a két ország politikai helyzetét, és a művészeti szerepvállalással, a társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos diskurzus megújítására ösztönöznek. A dán közéleti problémák bemutatása mellett a résztvevő művészek közül néhányan felkérést kaptak arra, hogy társadalmilag elkötelezett és közösségi gyakorlatiaktól új kontextusba helyezve intervencióikkal a mai Magyarország társadalmi szövetébe avatkozzanak bele. Ezek az új munkák az etnikai kisebbségek médiamegjelenésének módjaira vetnek fényt, próbára teszik a nyilvános

Power games are played in the field of the political with the Danish artists in this exhibition operating in critical awareness of the political stakes and power relations that structure the social arena. The instability and contingency of social reality that is in sharp contrast with the conventions of political rhetoric provides a starting point for an array of contemporary artistic investigations. In this sense, power exercised through political decision making, national institutions and media constructions is met by artistic strategies of deconstructing national myths, exposing racist subtexts or providing subversive insights. By facing up to power on many levels, the works in this exhibition contribute to an active democratic debate that can sometimes, as Chantal Mouffe asserts, 'be conceived as a real confrontation' and offer a provocative challenge to hegemonic structures.

Although many of the works focus on the flash points of Danish social conflict, from issues of multiculturalism to fears of migration, they offer instructive parallels with recent history in Hungary. Images of burning cars, riots, the repression of minorities and tensions around national symbols resonate with the political landscape in both countries and are a spur to a renewed discussion of artistic engagement and social responsibility. In addition to shedding light on Danish public concerns, several of the artists in the exhibition have been invited to intervene into the social fabric of present day Hungary, bringing their socially-engaged and community-based practices into a new context. These newly commissioned works highlight the media treatment of ethnic minorities, test local responses to the privatisation of public space and deal with environmental awareness and social justice.

terek privatizációjára adott helyi válaszokat, illetve a környezettudatosság és a társadalmi igazságosság kérdéseit feszegetik.

A két európai ország jelenkori történelme nemcsak az elmúlt évek során erősödő nacionalizmus és társadalmi nyugtalanság tekintetében hasonlít: egyaránt részesülnek ugyanis a globalizáció folyamataiból, a gazdasági válság hatásaiból, és mindkettejüket a bizonytalan ökológiai helyzet révén kialakuló új tudatosság jellemzi. Miközben a művészek a világgazdaság átalakulásának természetét és mértékét megragadni kívánó kollektív kísérletben vesznek részt, a *Hatalmi játszmák* felett ott lebeg a neoliberalis globális kapitalizmus szelleme. A dán és a magyar helyzet további összehasonlítási pontjából szolgálhat még a kiállításon a nemek egyenlőségével, a kisebbségi jogokkal és a másság elfogadásával kapcsolatos problémák, amelyek Jürgen Habermas szerint az országhatárokon túllépő „kozmetopolita szolidaritás” kialakulását igénylik.

A *Hatalmi játszmák* olyan kérdések hatják át, mint a nyilvános tér közösségi irányítása, a városrész-rehabilitáció révén kialakuló dzsentrifkációs folyamatokkal szembeni ellenállás stratégiái, illetve a városi élet privatizációja és felügyelete. Miközben mindkét ország modern történelme zavargásokkal és autonóm mozgalmakkal terhes, a magyarországi Tanácsköztársaság 1919-es köztársasági anarchista időszakától a Christianiáig, Koppenhága autonóm hippis szabadvárosáig, a művészeti megközelítésben érezhető a különbségek. A *Hatalmi játszmák* dán munkái tüéles képet adnak napjaink társadalmi mozgalmairól, szabadon merítve a közvetlen cselekvés és polgári engedetlenség helyi hagyományáiból. A kiállítás egésze a társadalmilag elkötelezett művészeti gyakorlat olyan különféle kortárs módzataiba nyújt betekintést, amelyek nyíltan vállalják a demokratikus jogok érvényesítésének szándékát a több szinten beékelődő hatalommal szemben.

A *Hatalmi játszmák* nyitóműve jelentőségteljes címet kapott: *Amikor egy ország szerelembe esik önmagával*. Michael Elmgreen és Ingar Dragset a dán nemzeti képzeletbe avatkozik,

The two European countries share not only problems with the rise of nationalism and social unrest in recent years, but also partake in the processes of globalisation, experienced through the impact of the financial crisis, as well as a new awareness of environmental uncertainties. The spectre of neo-liberal global capitalism looms large in *PowerGames*, as artists contribute to the collective attempt to grasp the nature and scale of current transformations in the world economic system. Furthermore, the issues of gender equality, minority rights and the tolerance of diversity that are rooted in universal notions of human rights, which according to Jürgen Habermas require the emergence of a 'cosmopolitan solidarity' that exceeds national borders, provide in the context of this exhibition additional points of comparison between the Danish and Hungarian situations.

The issue of the struggle for popular control of public space, strategies for resistance to the processes of gentrification, as well as the privatisation and surveillance of city life, runs through many of the works in *PowerGames*. While both countries share a modern history of uprisings and autonomous movements, from Hungary's anarchistic interlude during the Republic of Councils in 1919, to the self-run, hippie Freetown of Christiania in Copenhagen, differences in approach can be felt in terms of artistic response. The Danish artists in *PowerGames* offer acute observations of contemporary social movements, drawing freely on local traditions of direct action and civil disobedience, while the exhibition as a whole provides insight into a wide range of contemporary modes of engaged artistic practice that demonstrate a forthright attitude to asserting democratic rights against the multiple incursions of power.

The opening work of *PowerGames* is significantly entitled *When a Country Falls in Love With Itself*. The artist duo Michael Elmgreen and Ingar Dragset intervene into the Danish national imaginary by offering a mirror to the bronze sculpture of Hans Christian Andersen's Little Mermaid that is both a magnet for tourists and an object of contention for its nationalistic and patriarchal overtones, which

amikor tükröt tart Hans Christian Andersen bronzba öntött Kis hableánya elé. A szobor egyszerre turistalátványosság és a nacionalista, patriarchális felhangjai miatt parázs viták tárgya, melyek következtében az elmúlt évtizedekben többször vált lefejezés áldozatává. Érzékenyen kivitelezett intervenciójukkal a művészek a nacionalismus érzésének befelé forduló hajlamára hívják fel a figyelmet, és arra készítetnek, hogy elgondolkozzunk, milyen méreteket ölt az emlékművek terhelte kollektív érzés. A dán Kis hableány arra is ráébreszt bennünket, hogy a köztéri emlékműveket övező politikai problémák nemcsak a posztkommunista diskurzusban és nem csupán kelet-európai művészek számára aktuálisak.

Jens Haaning munkájának alapját ingyenes képeslapok témájául választott ellentmondásos társadalmi és politikai események képezik, a Dániát és Svédországot összekötő híd átadásától a Mohamed prófétát ábrázoló karikatúrák dán sajtómegjelenését követő felforrósodott politikai helyzetig. A tömegmédiával kreált politikai konstrukciókkal szembeszálló *Dán közelmúlt* egyedülálló szűrőn keresztül mutatja be a politikai valóságot. Hasonló problémákkal foglalkozik a *Lángoló autó*, a dán Superflex művészcsoport videója, amely látványos és életszerű képsorokban szól az erőszakos tiltakozás magántulajdon megsemmisítésével jellemzett új formáiról. A mű a koppenhágai Ungdomshuset (Ifjúsági Ház) házfoglalóinak kilakoltatását követő zavargásokra utal, melyek végül az önkormányzattal folytatott tárgyalásos megállapodásban végződtek, és hamarosan új ifjúsági ház nyitotta meg a kapuit a város másik részén. A mű a „konfliktusos konszenzus” lehetőségére mutat rá korunk demokráciájában.

A Bosch & Fjord művészpáros dán ötlettel kísérel meg hozzájárulni az autonóm területek kialakulásához Budapest utcáin és terein. *Szabad zóna* projektjük keretében különféle társadalmi viselkedési formákat (csókolózást, imádkozást, kiabálást, egymás meghallgatását) megengedő táblákat helyeznek el az általa körbekerített zónák mellé. Olyan felszabadított területeket hoznak így létre, ahol megengedett a normák áthágása és a társadalmi

resulted in several beheadings of the figure in recent decades. Through their subtle intervention, the artists emphasize the inward looking gaze of nationalist sentiment and invite reflection on the amount of collective emotions placed onto monuments. The Danish Little Mermaid also makes us aware that the politics surrounding public monuments are not solely a live issue for East European artists or within post-communist discourse.

Controversial social and political events that have been selected for free postcards, ranging from the opening of the bridge connecting Denmark and Sweden to the heated political fallout following the publication of the Mohammad cartoons in the Danish press, are the subject of the work by Jens Haaning. His *Recent Danish History* offers a singular distillation of political realities that counters the constructions of history by the mainstream media. Related issues are addressed in *Burning Car*, a video by Danish collective Superflex that gives a spectacular and evocative account of new forms of violent protest characterised by the destruction of property. It refers to the riots of the Black Block movement following their eviction from the squatted 'House of Peoples' in Copenhagen, which eventually resulted in a negotiated settlement with the city administration and the opening of a new youth house, pointing to the possibility of 'conflictual consensus' in contemporary democracy.

The duo Bosch & Fjord bring a Danish perspective to the prospect of opening up autonomous spaces in the streets and squares of Budapest. Their project *Free Zone* involves placing signs in newly marked off public spaces that make permissible social behaviours from kissing to praying and shouting to listening in order to create liberated sites in which the transgression of norms and deviation from social conformity is possible. A concern with sexual politics and gender stereotypes is also found in the work of Ann Lislegaard, whose light and sound installation entitled *Slamming the Front Door* investigates the resonances of the famous last words of Henrik Ibsen's play *A Doll's House* in today's plural and multi-vocal social context.

konformitástól való eltérés. A nemek politikájával és nemi sztereotípiákkal kapcsolatos gondolat Ann Lislegaard munkájában is megfogalmazódik, aki *A becsapódó kapu dördülése* című hang- és fényinstallációjában Henrik Ibsen *Nórájának* híres utolsó szavai által kiváltott kérdéseket vizsgálja napjaink plurális és sokhangú társadalmi kontextusában.

Tanítsatok pár új trükköt a nacionalizmus nevű öreg pofának! Ezt a címet adta (részben) munkájának Tanja Nellemann Poulsen, miután bátran belevetette magát a mai Magyarország romapolitikájába. Az erősödő magyarországi nacionalizmusra és radikalizmusra koncentrálnó művész médiából vett hivatkozásokat és interjúkat használ installációjához, amely a társadalmi nyilvánosságban uralkodó faji sztereotípiákat és előítéleteket veszi górcső alá. Tue Greenfort a kiállítás koncepciójához adaptálta *Kaviár Bárját*, amely a tokfélék egykor bőséges felső-dunai populációjának eltűnésére összpontosítva közös mederbe tereli az ökológiai és a nemzeti történelmet. A víza budapesti horgászatának elveszett emléket felidéző munka egyben merészen szembesít bennünket a kaviár mint a VIP vendégek számára fenntartott dekadens luxuscsemege társadalmilag megosztó szimbolizmusával.

A *Hatalmi játszmák* kiállítás arra is rámutat, hogy a hatalmi viszonyok napjainkban nem csak a nemzet-állam és az állampolgárok viszonylatában működnek, de egyre inkább a globális kapitalizmus szintjén is, melynek mechanizmusaira számos munka reflektál. *Mi a kapitalizmus?* című videóinstallációjában Katya Sanders a világ uralkodó gazdasági rendszerének definiálhatatlanságára mutat rá. *A gazdasági válság*, a Superflex csoport rövidfilm-sorozata egy hipnotizőr segítségével merül alá a tudatalattiban, hogy válaszokat találjon a piaci spekulációval és a hatalom varázsával, az irányítás elvesztése miatt érzett félelemmel és szorongással, és a gazdasági helyzet sötét kilátásaival kapcsolatos kérdésekre. A terapeuta egyszerre biztató és nyugtalanító hangja a *Hatalmi játszmák* által vizsgált társadalmi és politikai dilemmák végkifejletének különös történelmi pillanatát artikulálja.

Please teach some new tricks to this old dog called nationalism is a fragment of the title of Tanja Nellemann Poulsen's head-on engagement with Roma politics in Hungary. Focussing on the escalation of nationalism and radicalism in Hungary, the artist uses media references, as well as interviews, to create an installation that interrogates racial stereotypes and prejudices in the public sphere. Taking a different approach is Tue Greenfort's adaptation of *Kaviar Bar*, which brings together the streams of ecological and national history by focussing on the disappearance of once plentiful species of sturgeon in the upper Danube. While resonating with the lost memory of Beluga fishing in Budapest, the work boldly confronts the socially-divisive symbolism of caviar as a decadent luxury snack reserved for VIP consumption.

The exhibition *PowerGames* also points to the fact that power relations today work not only on the axis of nation-state and citizens, but also increasingly on the level of global capitalism, the mechanisms of which are addressed in several works. Katya Sanders, in her video installation, asks *What is Capitalism?* referring to the impossibility of defining the nature and notion of the world's prevailing economic system. Superflex's series of films entitled *The Financial Crisis* employs a hypnotist to delve into the subconscious for answers to related questions about the fascination with power and market speculation, fear and anxiety of losing control and the prospect of economic disaster. The therapist's voice, both reassuring and disconcerting, articulates the peculiar moment of history in which the social and political dilemmas explored in *PowerGames* are played out.

MICHAEL ELMGREEN & INGAR DRAGSET

When a Country Falls in Love with Itself
Amikor egy ország szerelembe esik önmagával
2008

A kiállítás nyitó műve Michael Elmgreen & Ingar Dragset *Amikor egy ország szerelembe esik önmagával* című munkája.

Dánia nemzeti szimbólumát, A kis hableányt látjuk a képen. Vágyakozó tekintete azonban nem a tengert fürkészi, helyette saját tükörképe köti le figyelmét. Az egyszerű művészi beavatkozás visszafogott hangon utal önmagunk ünneplésének veszélyére, amely gyakran a nemzeti szimbólumokra koncentrálódik, és beszűkült világszemlélet kialakulásához vezet.¹

Az alkotás célzást rejt az Európa több országában tapasztalható, növekvő nacionalizmus jelenségére, az intolerancia és a kirekesztő attitűd megerősödésére. Ugyanakkor rámutat annak szükségességére is, hogy önvizsgálatot tartsunk, hogy szembenézzünk a jelenlét és a jelenben továbbélő múlttal. Mindez elengedhetetlen ahhoz, hogy egy társadalom rátaláljon identitására és meghatározza saját jövőjét.

¹ Lásd: Niels Henriksen, in: *U-TURN quadrennial for contemporary art*, catalogue, Copenhagen, 2008. 171.

Michael Elmgreen & Ingar Dragset's *When a Country Falls in Love with Itself* is the opening piece of the *PowerGames* exhibition.

The image displays the Little Mermaid, Denmark's national symbol. Sitting on a rock, instead of gazing across the sea, her eyes are diverted by her own reflection. The simple artistic intervention subtly indicates that self-celebration often comes to revolve around national symbols with the less fortunate consequence that the perspective on the world is narrowed down.¹

The work points out the phenomenon of emerging nationalism as well as the intensification of intolerance and exclusion throughout Europe, while urging us to undergo self-scrutiny and face the present and the past it incorporates. This is crucial for a society to find its identity and to determine its own future.

¹ See: Niels Henriksen, in: *U-TURN quadrennial for contemporary art*, catalogue, Copenhagen, 2008. 171.

When a Country Falls in Love with Itself // Amikor egy ország szerelembe esik önmagával, 2008
Louisiana Museum of Modern Art, Humlebæk, Denmark. Donation: Norgaard paa Strøget.
© Elmgreen & Dragset; Edvard Eriksen

Recent Danish History // Dán közelmúlt
2008

Jens Haaning erősen társadalomkritikus művei gyakran feszegetik a társadalmi határokat, hangsúlyozzák különböző társadalmi csoportok együttélésének és marginalizált csoportok kirekesztésének témáját. Azt vizsgálja, hogyan épül fel a társadalom, s a társadalomban miként nyilvánul meg és kommunikál a hatalom. Egyszerűnek ható provokatív gesztusaival olyan helyzeteket teremt, amelyekben egy pillanatra összezavarodunk, és kizökkennünk a hétköznapi valóságból, hogy aztán új nézőpontból közelítsünk az általa felvetett kérdéshez. A csere, a terjesztés, a vicc vagy az ironikus beavatkozás eszközeit használva készíttet arra, hogy szembesüljünk a problémákkal, és új felismeréseket tegyünk például a hatalom és a társadalmi kommunikáció mechanizmusai kapcsolatban.

A *Dán közelmúlt* sajtófotókon alapuló képeslap-sorozat, amely Dánia történetének és közéletének 1997–2008 közötti tizenegy évéből emel ki nyolc különböző eseményt. A képeken látható események a legkülönbözőbb politikai, gazdasági, kulturális és társadalmi kérdéseket érintik. A művész szubjektív szelekciója a közös történelem, a kollektív emlékezet problematikájára irányul, miközben az erősen személyes elbeszélésmód benyomását kelti.

2002-ben, illetve 2003-ban Dánia csatlakozott az amerikai csapatokhoz az afganisztáni és iraki háborúban. A dán parlament 2003 márciusában minimális többséggel döntött úgy, hogy két hadiflottával támogatja az iraki háborút. A kormány 150 dán katonát, orvosokat, és egy tengeralattjárót küldött Irakba, majd 2003 májusában további 380 katonával járult hozzá az Irakban állomásozó nemzetközi biztonsági erőkhez. Anders Fogh Rasmussen dán miniszterelnök 2007 februárjában jelentette be a Dél-Irakban állomásozó 400 dán katoná-

Strongly critical of society, Jens Haaning's works often push social boundaries by fostering themes like the coexistence of different social groups and the exclusion of marginalized groups. His inquiries include the construction of society and the manifestation and communication of power in society. His seemingly simple yet provocative gestures create situations which confuse us for a moment and distract us from our everyday reality so as to make us approach the problem from an entirely new perspective. Employing devices of exchange, distribution, the joke and ironical intervention, he compels us to face our problems and come to new realizations with regard to, for instance, the mechanisms of power and social communication.

Recent Danish History is a series of postcards based on press images of eight events from Danish history and public life between 1997–2008. The events on the eight postcards represent various political, economic, cultural and social issues. The subjective selection of the artist gives the impression of common history and collective memory, in the meantime giving the impression of a highly personal narrative.

Denmark joined the American forces in Afghanistan and Iraq in 2002 and 2003 respectively. In March 2003 the Danish parliament passed a decision with a minimal majority to support the war on Iraq with two fleets. The government shipped off 150 Danish troops, medics, and a submarine to Iraq, and a further 380 troops in May 2003 to contribute to the international security forces stationed in Iraq. In February 2007, Danish Prime Minister Anders Fogh Rasmussen announced the withdrawal of 400 Danish troops from South Iraq by August.¹ According to statistics of April 2008, in terms of the proportion of troops in Afghanistan per 1000 people in the 20–39 age group,

augusztusig történő kivonását Irakból.¹ Egy 2008. áprilisi statisztika szerint a katonáérett, 20–39 év közötti népesség számának arányát tekintve Dánia vesz részt a legtöbb katonával az afganisztáni háborúban. Az ország népességének arányában szintén Dánia veszítette el legtöbb katonáját az ISAF koalíciós erőiben.²

A szociáldemokrata kormányt felváltó konzervatív-liberális kormány törekvéseinek eredményeképp a dán parlament 2003-ban döntött a harmincéves alternatív társadalmi kísérlet, a híres koppenhágai autonóm városrész, Christiania Szabad Város „rendezéséről”. A nyíltzínű drogárusítás megszüntetése ellenére azonban továbbra is bizonytalan az „értékes ingatlan” helyzete, és a hatalom és a lakók közti újabb játszmányban a telepések ismét kénytelenek egyezkedni az állammal.³

2006–2007-ben több alkalommal zavargások törtek ki a Jagtvej 69. szám alatti ifjúsági ház, az Ungdomshuset bezárása és lebontása miatt, melyek során tiltakozó fiatalok száza csaptak össze a rendőrséggel. Az Ungdomshuset egy jórészt punkok és alternatív fiatalok által negyedszázada lakott, egykor a koppenhágai városi tanácstól kiutalt színházépület volt, amely 1982–2007 között underground zenei központként és különféle

Denmark was the leader of the pack. They also ranked first in ISAF troop fatalities in proportion to the population.²

As a result of the efforts of the conservative-liberal government that replaced the social democrats, in 2003 the Danish parliament decided to normalize the autonomous social experiment of Freetown Christiania. Despite the termination of open drug trade, the fate of the “valuable real estate” is still uncertain, and the settlers are again forced to bargain with the government in a new round between the political power and the inhabitants.³

2006–2007 saw several riots where hundreds of protesters clashed with police because of the clearance and demolition of Ungdomshuset, the youth house on Jagtvej 69. Ungdomshuset had been assigned by the municipality of Copenhagen to a group of young people to function as a theatre and for a quarter of a century it was occupied by punks and autonomous youth. Between 1982–2007 it functioned as an underground music venue and a meeting place for various anarchist and left-wing groups. From the mid 1990s it was in the centre of media and public attention due to the conflicts between the municipality and the activists occupying the house. In 1999 the

anarchista és baloldali csoportok találkozóhelyeként működött. A koppenhágai önkormányzat és a helyszínt elfoglaló aktivisták közötti konfliktusok miatt az 1990-es évek közepe óta a média és a közvélemény érdeklődésének középpontjában állt. Az önkormányzat 1999-ben eladta az ingatlant egy ingatlanfejlesztő társaságnak, amely 2001-ben továbbadta egy keresztény szektának. Peres és tárgyalások sora után a rendőrség 2007. március 1-jén kezdte meg az épület kiürítését, majd háromnapos utcai zavargások után március 5-7. között lebontották. A márciusi zavargások során összesen csaknem 700 embert vettek őrizetbe⁴.

Képeslapra került az ország stratégiai jelentőségét növelő, Dániát és Svédországot összekötő Øresund híd átadása (2000) és a magántőkéből finanszírozott, ellentmondásos megítélésű koppenhágai Operaház megnyitása (2005). Olyan meghatározó pillanatok is felidéz, mint amikor 1997-ben Poul Nyrup Rasmussen miniszterelnök kijelentette, hogy Dánia nem többnemzetiségű ország és nem is lehet azzá, vagy amikor 2006-ban, a Mohamed prófétát kigúnyoló dán karikatúrák megjelenése után, Anders Fogh Rasmussen miniszterelnök a sajtószabadság védelmére hivatkozva visszautasította a találkozást az iszlám országok által Dániába akkreditált 11 arab nagykövettel.

A képeslap-sorozat a U-Turn Kortárs Művészeti Kvadriennálé (Koppenhága, Dánia)⁵ keretében valósult meg, és ingyenes Go-Card képeslapokként terjesztették dán kávézókbán, bárókban és éttermekben.

- 1 http://kitekinto.hu/europa/2007/02/23/melegszik_a_helyzet_irakban_-_dania_is_kivonul (utolsó hozzáférés: 2010. február 20.)
- 2 http://blog.foreignpolicy.com/posts/2008/04/02/mighty_denmark_pulls_its_weight_in_afghanistan (utolsó hozzáférés: 2010. február 20.)
- 3 <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3194869.stm> (utolsó hozzáférés: 2010. február 20.)
- 4 <http://en.wikipedia.org/wiki/Ungdomshuset>, <http://origo.hu/nagyvilag/20061216utcai.html>, <http://hungary.indymedia.org/category/3/30> (utolsó hozzáférés: 2010. február 7.)
- 5 2008. szeptember 5 – november 9.

municipality sold the real estate to a property developer, who in turn sold it to a Christian sect in 2001. Following a series of lawsuits and court hearings, the police began to clear the building on 1 March 2007 and following three days of street riots it was demolished between 5-7 March 2007. Some 700 people were arrested in the course of these events⁴.

The rest of the postcards feature the inauguration of the Øresund Bridge (2000), which serves to improve the strategic position of the country by connecting Denmark and Sweden; the opening of the controversial privately financed Copenhagen Opera House (2005); also, such key moments as when in 1997 Prime Minister Poul Nyrup Rasmussen announced that Denmark was not a multiethnic country nor would it become one; or when in 2006, following the publication of the Danish caricatures mocking Prophet Muhammad, on account of the protection of freedom of press, Anders Fogh Rasmussen refused to meet the 11 Arab ambassadors accredited to Denmark by the Islamic countries.

The series of postcards was realized in the frame of U-Turn, Quadriennial for Contemporary Art, Copenhagen, Denmark⁵, and distributed as free Go-Card postcards around cafes, bars and restaurants in Denmark.

- 1 http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/6382675.stm (last access: 26 Feb. 2010)
- 2 http://blog.foreignpolicy.com/posts/2008/04/02/mighty_denmark_pulls_its_weight_in_afghanistan (last access: 26 Feb. 2010)
- 3 <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3194869.stm> (last access: 26 Feb. 2010)
- 4 <http://en.wikipedia.org/wiki/Ungdomshuset> (last access: 26 Feb. 2010)
- 5 5 September – 9 November, 2008

Recent Danish History, 2008, #2

**1st of July 2000:
Opening of the Øresund Bridge
connecting Denmark and Sweden.**

Recent Danish History is a series of 8 postcards by Jens Haaning realized in the frame of U-Turn, Quadriennial for Contemporary Art, Copenhagen, Denmark.

Photo credit: Polfoto

Recent Danish History // Dán közelmúlt, 2008

#5, 2003. május: A Dán Parlament elhatározza, hogy jogilag szabályozza a koppenhágai Christiania Szabad Várost.
#8, 2007. március 1: A rendőrség kiüríti a koppenhágai Jagtvej 69. szám alatti Ifjúsági Házat, és az épületet lerombolják.
#2, 2000. július 1.: A Svédországot és Dániát összekötő Øresund híd megnyitása.
A Galleri Nicolai Wallner, Koppenhága, Dánia jóvoltából // Courtesy Galleri Nicolai Wallner, Copenhagen, Denmark.
Fotó // Photograph: Polfoto

Burning Car // Lángoló autó, still, 2008

Az 1993-ban alakult SUPERFLEX művész-csoportnak (Bjørnstjerne Reuter Christiansen, Jakob Fenger és Rasmus Nielsen) a civil, gazdasági és művészeti szférával való együttműködésen alapuló projektjei különböző társadalmi és gazdasági gyakorlatokra épülnek. Más képzőművészeketől eltérően elsősorban nem a kritika eszközeivel élnek, hanem valós problémákra kínálnak valós megoldásokat. Elkötelezetten kutatják a világszerte uralkodó hatalmi viszonyokat, különös tekintettel a szellemi javak, a védjegy és a szerzői jogok birtoklására, és azon dolgoznak, hogy gazdaságilag életképes struktúrákat fejlesszenek ki speciális közösségek számára. Művészeti stratégiájuk a felhasználók aktivitására épülő társadalomorientált projekteket, a gazdasági, politikai, társadalmi változásokra reflektáló filmeket és a társadalmi, gazdasági változtatások lehetőségét elősegítő ún. eszközöket (mint pl. a szupercsatorna, szupergáz, szuper-másolat) foglal magába.

A *Lángoló autó* című filmen azt látjuk, ahogy egy autó kigyullad, lángolni kezd, az utastér megtelik füsttel és tűzzel, a festék felhólyagosodik, a gumik felrobbannak, és az autó végül teljesen kiég. A 2006-os és 2007-es koppenhágai zavargások hatására készült film a mai társadalmi nyugtalanság egy megnyilvánulási formáját állítja középpontba, és arra reflektál, miként jelennek meg ezek az események a médiában.

2006 decemberében zavargások törtek ki Nørrebroban, Koppenhága egy olyan városrészében, ahol sok diák lakik, egyszersmind jelentős a bevándorlók aránya. A zavargásokat az alternatív baloldali közösségi ház, az Ungdomshuset (Ifjúsági Ház) sorsamiatt a koppenhágai önkormányzat, az ingatlan 2001 óta birtokló Faderhuset és a helyszínt elfoglaló aktivisták között régóta fennálló konfliktus váltotta ki. Az összetűzés akkor kezdődött,

The SUPERFLEX artist group (Bjørnstjerne Reuter Christiansen, Jakob Fenger and Rasmus Nielsen) was formed in 1993. Their projects involve collaboration with the civil, economic and arts sphere and are based on social-economic practice. Unlike other artists, their method involves real solutions to real problems instead of simply exercising criticism. They are devoted to exploring the power relations governing the world, with special regard to intellectual property, trademark and copyright ownership. They make efforts to develop economically viable structures for special communities. Their artistic strategy involves socially oriented projects based on user interaction, films that reflect on economic, political and social change, and so-called tools (such as superchannel, supergas and super-copy) that facilitate social-economic change.

Burning Car is a film work by Superflex in which a car is being set on fire. The empty car starts to burn, the interior is filled with smoke and fire, car-paint bubbles, tyres explode. Towards the end the car is burned out completely. The film was made as a response to the riots of 2006 and 2007 in Copenhagen. It focuses on civil unrest today and the fascinations around this: How are these situations being represented in the media?

In December 2006, riots broke out in Nørrebro, a district of Copenhagen with a major student and immigrant population. The riots were triggered by a long-standing ownership controversy around Ungdomshuset (Youth House), the alternative left-wing community house, between the municipality of Copenhagen, the organization Faderhuset, who owned the property since 2001, and the activists squatting the site. The unrest began when the police attempted to disperse the demonstration organised to protect Ungdomshuset. These were the worst riots in Copenhagen for

amikor a rendőrség fel akarta oszlatni az Ungdomshuset védelmére szervezett tüntetést. Legalább 13 éve nem volt ilyen szörnyű zavargás Koppenhágában, amely egyúttal a hatóságok és az Ungdomshuset használói között folytatott tárgyalások mélypontját jelentette. Mindez azonban csak előjátéka volt a ház lakóinak 2007. március 1-jei kilakoltatását követően kirobbant, még ennél is sokkal nagyobb zavargásoknak.

A Jagtvej 69. szám alatt található ifjúsági ház az eredetileg Folkets Hus-nak („Az emberek házának”) nevezték. Az 1897-ben épült ház a XX. század elején a dán munkásmozgalom székhelye volt és egy századon át különböző munkás-, szakszervezeti-, baloldali és anarchista mozgalmak szolgálatában állt. 1910-ben a II. Internacionálé itt tartotta a Nők Nemzetközi Konferenciáját, ahol Clara Zetkin egy nemzetközi nőnap gondolatát kezdeményezte. Lenin és Rosa Luxemburg is megfordult a központban. 1982 után vált a dániai és európai underground kultúra egyik kultuszhelyévé (ahol Nick Cave és Björk is játszott), és mint Európa legrégebbi squatja, negyedszázadon keresztül volt különféle alternatív és punk fiatalok otthona és központja.

Hosszas tulajdonvitákat követően egy keményvonalas keresztény felekezet vette meg az ingatlan. A lakók azonban nem akartak költözni, és az épület kiürítése 2007. március 1-jén erőszakba torkollott. Háromnapos utcai zavargások és csaknem 700 ember letartóztatása után néhány nap alatt lebontották a nagy múltú épületet.

A következő hónapok demonstrációi és a széleskörű társadalmi vita eredményeképp végül 2008. július 1-jén került sor az új ifjúsági ház megnyitására a Koppenhága észak-nyugati részén található Bispebjergben.¹

¹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Ungdomshuset>, <http://www.origo.hu/nagyvilag/20070305bontjak.html> (utolsó hozzáférés: 2010. február 7.)

at least 13 years, and thus the negotiations between the authorities and the squatters of Ungdomshuset hit rock bottom. This, however, was just a prelude to an even worse wave of riots that broke out after the inhabitants of Ungdomshuset were evicted on 1 March 2007.

The building on Jagtvej 69 was completed in 1897 and given the name “Folkets Hus” (The People’s House). The house functioned as the headquarters of the labour movement in Copenhagen at the beginning of the 20th century, and for a century was a base for various labour, union, left-wing and anarchist movements. In 1910, the Second International held an International Women’s conference at the house, during which Clara Zetkin launched the idea of an International Women’s Day. Lenin and Rosa Luxemburg visited the centre. In 1982 Folkets Hus was assigned to a group of young people, and became a cult site of Danish and European underground culture (Nick Cave and Björk played there). As Europe’s oldest squat, it served as centre and home for various autonomous and punk youth for a quarter of a century.

The property was finally sold to a Christian sect, concluding the lengthy ownership controversy. However, the squatters refused to leave the house, and their eviction led to violent events on 1 March 2007. After three days of street riots and nearly 700 arrests, the historic building was demolished within a few days.

As a result of the demonstrations that followed and the heavy public attention it received, a new Ungdomshuset was opened successfully on July 1, 2008 in North-West Copenhagen’s Bispebjerg area.¹

¹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Ungdomshuset> (last access: 26 Feb. 2010)

Please teach some new tricks to this old dog called nationalism - Still pointing out guiltiness on the ghost of Europe // Tanítsatok pár új trükköt a nacionalizmus nevű öreg pofának! – Még mindig Európa bűnös szellemére mutogatva, 2010

Tanja Nellemann Poulsen installációja is a társadalmi feszültségekkel és a média közéletet és felelős gondolkodást formáló szerepével foglalkozik. A hírek fogyasztóinak naiv nézőpontjából kiindulva arra fókuszál, hogy a szélsőjobboldali események miként csapódnak le a média szűrőin keresztül.

Nellemann Poulsen műveinek alapvető témája a nemzeti identitás, történelem és emlékezet viszonya. A történetírás, a média és a néző által konstruált narratívát vizsgálja, valamint az események, tények, a társadalmi és politikai viszonyok megközelítésének szubjektivitását. Más szóval azt a problémát, hogy nem lehet általánosságban vagy objektív módon elmondani és értelmezni a történeteket, vagy az olyan fogalmakat, mint a „mi” és az „ők”, csak szubjektív konstrukciók léteznek. Az objektivitás és a szubjektivitás közötti torzulás egyszerre rejt magában a veszélyes manipuláció és a történetek játékos rekonstruálásának lehetőségét.¹

Új installációja *historyonhistory*² című sorozatához kapcsolódik, és az Európa több más országához hasonlóan Magyarországon is terjedő jobboldali radikalizmus és nacionalizmus jelenségét helyezi középpontba. Az egyre mélyülő radikalizmus az elmúlt két évben raszista indíttatású bűncselekményekhez és gyilkosságokhoz vezetett Magyarországon. Azzal, hogy nem nevezi meg, kihez intézi a mű címében megfogalmazott felszólítást, azt kívánja kommentálni, hogy még mindig tisztázatlan, kit terhel a cigánygyűlöletből elkövetett bűntettek felelőssége. A legfontosabb hazai napi- és hetilapok kép- és szövevényegére épülő installáció a média szubjektivitására,

Tanja Nellemann Poulsen's installation also deals with social tension and the role of the media in shaping public life and responsible thinking. Departing from the naive perspective of news consumers, she focuses on the way extreme right events are distilled through the filters of the media.

The fundamental theme of Nellemann Poulsen's works is the relationship between national identity, history and memory. Her installations generally examine how history writing, the media and the viewer construct narratives, as well as the way in which those narratives always have a certain focus or perspective – a subjective angle on events, facts, and social and political relations. In other words, there are no universal or objective ways of retelling, understanding, and constructing stories or such concepts as “us” and “them” – only subjective constructions. This distortion between the objective and the subjective can be dangerously manipulative and playfully reconstructive at the same time.¹

Her new installation is related to her *historyonhistory*² series, focusing on the phenomenon of radicalism and nationalism, which are on the upswing in Hungary as well as other countries throughout Europe. In the past two years, deepening radicalism has led to racist crime and murder in Hungary. By avoiding stating in the title who the work is addressed to, she wishes to comment on the fact that is still unclear who is to be held responsible for the Roma hate crimes. The installation is built on images and texts taken from leading Hungarian daily and weekly publications, reflecting on the subjectivity of the media and

egyszermind a közvéleményt formáló és a nyilvánosságot befolyásoló szerepére reflektál. A napilapokban és más sajtóanyagokban talált, a roma-ügyekhez közvetlenül kapcsolható „ready-made” alakokat más, szintén újságokból kivágott, jellegzetes gesztusokat felmutató figurákkal együtt különböző jelene-teké rendezi. A falon újságpapírból kivágott, nagyméretű felirat olvasható: “ghosts on the edge of Europe”³, azaz „szellemek Európa szélén”. A padlóra helyezett szövegek a hatalmi viszonyokkal és a politikai pártok retorikájának nyelvhasználatával foglalkoznak. Az installáció részét képező interjúkban egy roma származású, volt európai parlamenti képviselő, két újságíró és a szélsőjobboldali tematika médiamegjelenését vizsgáló szociológus beszél a magyarországi romák jelenlegi helyzetéről, a nacionalista tendenciáról és a média hatalmáról napjainkban.

1 Lásd: Anja Raithel: Tanja Nellemann Poulsen, *Don't Worry – Be Curious!*, 4th Ars Baltica Triennial of Photographic Art, <http://www.arsbalticatriennial.org/4th/artists/tanja-nellemann-poulsen> (utolsó hozzáférés: 2009. szeptember 29.)

2 Lásd: <http://www.historyonhistory.dk>

3 Lásd: Carsten og Malene Fenger-Grøndahl: *Sigøjnere – 1000 år på kanten af Europa* (Cigányok, 1000 év Európa szélén), 2006, Aarhus Universitetsforlag

its power to influence public opinion and the public sphere. Found in dailies and other press material, “ready-made” figures are arranged into cut-out theatre scenes including people directly related to Roma cases and other figures making typical gestures. On the wall a large sign, also a newspaper cut-out, reads “ghosts on the edge of Europe”³. The texts on the floor deal with power relations and the rhetoric and language use of political parties. The installation also includes an interview in which a Roma ex-MEP, two journalists and a sociologist studying the media representation of issues involving the extreme right discuss the present situation of the Roma in Hungary, the nationalist tendency and the power of the media today.

1 See: Anja Raithel: Tanja Nellemann Poulsen, *Don't Worry – Be Curious!*, 4th Ars Baltica Triennial of Photographic Art, <http://www.arsbalticatriennial.org/4th/artists/tanja-nellemann-poulsen> (last access: 26 Feb. 2010)

2 See: <http://www.historyonhistory.dk>

3 See: Carsten og Malene Fenger-Grøndahl: *Sigøjnere – 1000 år på kanten af Europa* (Gypsies, 1000 years on the edge of Europe), 2006, Aarhus Universitetsforlag

Slamming the Front Door (after A Doll's House by Henrik Ibsen) // A becsapódó kapu dördülése (Henrik Ibsen Nórája nyomán), 2005

Az önvizsgálat és önmeghatározás szükségességét, a múlt újraértelmezését helyezi fókuszba Ann Lislegaard hang- és fényinstallációja, amelynek intenciója a múlt esetleges hazugságaival való szembenézés, valamint a világban betöltött szerepünk és helyzetünk tisztázása.

A Slamming the Front Door (A becsapódó kapu dördülése) című alkotás Ibsen *Nórájának* utolsó mondatával kiváltott kérdésekre épít: „Lentről a becsapódó kapu dördülése hallatszik”¹. A főszereplő, Nóra ráébred, hogy családi életének egész eddigi idillje önbecsapásra és hazugságra épült, ezért elhagyja férjét és gyerekeit, hogy a rákényszerített szerepektől megszabadulva megpróbálja megtalálni önmagát. A darab végén becsapja a kaput, és elmegy. De vajon hová megy, és miféle emancipáció várható ettől a döntéstől?

Az installáció a dráma utolsó jelenetének manipulálásával, a szerkezettel és az elbeszéléssel való játék során különféle azonosulási lehetőségeket nyit számunkra. Négy nő hangját halljuk, akik az improvizációban, az ismétlésben és a különböző jelentésrétegekben rejlő lehetőségekkel játszanak. Mindez olyan rádiójátékra emlékeztet, amelyben az identitáshoz, nemi szerephez, térhez és időhöz, valamint a narratívához való viszonyban fontos szerepet kap a folytonos körforgás és a nem lineáris elbeszélésmód.

Az egyszerre beszélő nők okozta hangzavar az összezavarodottság érzetét erősíti, ugyanakkor a megértés és tisztázás nehézségére is utal. Az önvizsgálat fájdalmas erőfeszítése megkerülhetetlen a múlttal való szembesülés és az identitás újrakonstruálásának folyamatában.

1 Henrik Ibsen: Nóra. Ford. Németh László. in: Henrik Ibsen: *Három dráma*, Európa Könyvkiadó, Budapest, 2008. 95.

Ann Lislegaard's sound and light installation focuses on the necessity of self-scrutiny and self-definition, the reinterpretation of the past. Its intention is to make us face the lies of the past and clarify our role and position in the world.

Slamming the Front Door is built on the questions raised by the very last sentence of Henrik Ibsen's play *A Doll's House*: "The slamming of the front door is heard from below". The protagonist, Nora, realizes that the idyll of her entire family life so far has been built on self-deception and lies, and so she leaves her husband and children in order to try and find her true self liberated from the roles enforced on her. At the end of the play she slams the door and leaves. But where does she go and what kind of emancipation can we expect?

By manipulating this last scene, and playing with structure and narrative, the installation wants to evoke different options for identification. Using the voices of four women who improvise and exploit repetition and shifts of meaning, the work resembles a radio play in which the circular and non-linear are incorporated in relation to identity, gender, space-time and narrative.

The cacophony of the women speaking all at once reinforces the sense of confusion while reflecting on the difficulty of comprehension and clarification. The painful effort of self-scrutiny is unavoidable in the process of facing the past and reconstructing identity.

Slamming the Front Door (after A Doll's House by Henrik Ibsen)
A becsapódó kapu dördülése (Henrik Ibsen Nórája nyomán), 2005
A művész és a Galerie Paul Andriessé jóvoltából
Courtesy of the artist and the Galerie Paul Andriessé

33 Page 9-girls – an ethnographical document about the Danes and their relationship to the female body // 33 lány a 9. oldalról – etnográfiai dokumentum a dánokról és a női testhez fűződő kapcsolatokról, 2010

Ami Ibsen *Nórájában* annak idején új volt, az ma jórészt magától értetődő: a nő önálló helye a társadalmi és gazdasági életben. Míg Nóra elsősorban emberként kívánja megtalálni helyét a társadalomban, a mai Nóra mindenekelőtt nőként akar érvényesülni. Jól példázta ezt Jens Haaning *33 Page 9-girls* című műve, amelyet a dánokról és a női testhez fűződő kapcsolatokról készült etnográfiai dokumentumnak tekint.

Dánia hatodik legnagyobb napilapja, az Ekstra Bladet 2008-ban változtatott vizuális megjelenésén és szerkesztői irányvonalán, többek között a lap 9. oldalán található, meztelen lányokat bemutató rovatán. Az 1976 óta futó rovatban profi aktmodellek helyett mindig is helyi lányok képeit publikálták. A megújult Ekstra Bladetben ezután is szerepelnek majd lányokról készült fotók, de nem mindig meztelenül és nem mindig a 9. oldalon. Mindezt azért teszik, hogy minél „nő-barátabbá” formálják a lapot, és ezáltal közelebb kerüljenek a női olvasókhöz. Lehetséges persze, hogy a változtatásban nemcsak az elmúlt harminc év jelentésváltozásai játszottak szerepet, hanem a muszlim emigránsok, és a meztelenséghez, szexualitáshoz és az emberi szabadsághoz való viszonyuk tiszteletben tartása is. Ráadásul már nemcsak a lányok nevét, korát és lakhelyét tüntetik fel a fotó mellett, de rövid interjúban olvashatunk jelenlegi életükről és a jövővel kapcsolatos álmaikról, vágyaikról.¹

Jens Haaning 33 lányt választott ki az új stílusú Ekstra Bladet oldalairól. A lányok fotóit a velük készült interjú fordításával együtt publikációvá², majd plakát-sorozattá szerkesztette. A magánélet és a nyilvánosság ha-

What was once a novelty in Ibsen's *A Doll's House* is practically self-evident today: women's independence in social and economic life. While Nora wants to find her place in society first of all as a human being, the Noras of today primarily want to assert themselves as women. This is very well demonstrated by Jens Haaning's *33 Page 9-girls*, considered by the artist as an ethnographical document of the Danish people and their relation to the female body.

In 2008, the sixth largest Danish newspaper Ekstra Bladet changed their layout and their editorial policy of, among other things, having a naked girl on page 9 of the daily newspaper. The Page 9-girl had been featured on page 9 since 1976. Unlike other European tabloid papers, Ekstra Bladet has over the years presented and promoted images of the local Danish girl rather than photographs of professional nude models. In its new layout Ekstra Bladet still presents photographs of girls, but not always naked and not only on page 9. According to the newspaper, they are doing so to become more 'female-friendly' and to reach out to their female readers. Of course, the reasons for the change may include more than the shift of meaning throughout the past 30 years, such as genuflection to Muslim immigrants and their strained relationship to nudity, sexuality and human freedom. In fact, the captions to the images now include a short interview on their present life and future desires in addition to their name, age and city.¹

Jens Haaning selected 33 Page 9-girls from Ekstra Bladet's new concept and layout. The photographs, accompanied by translations of

33 Page 9-girls – an ethnographical document about the Danes and their relationship to the female body // 33 lány a 9. oldalról – etnográfiai dokumentum a dánokról és a női testhez fűződő kapcsolatokról, 2010

A Galleri Nicolai Wallner, Koppenhága, Dánia jóvoltából // Courtesy Galleri Nicolai Wallner, Copenhagen, Denmark

tárait összemosó, első pillanatra talán pornográfnek tűnő plakát-sorozat közelebbről szemlélve sajátos társadalomrajz, amelyben képet kapunk a dán társadalom egy szegmenséről, arról, hogy a kérdezettek hogyan gondolkodnak magukról, szexualitásról, párkapcsolati, karrier- és munkaerő-piaci lehetőségeikről.

- 1 Lásd: Jacob Fabricius: *33-Page 9-girls*, in: *A look at the 33-year-old newspaper phenomenon in Denmark: „The Page 9-girl”*, Conceptualized by Jens Haaning. Old News #5. 2009. <http://www.oldnews-news.org/pmwiki/pmwiki.php?n=Main.OldNews5> (utolsó hozzáférés: 2010. február 7.)
- 2 *33 Page 9-girls*, 2009, a Malmö Konsthal *Old News #5* projektje keretében, 2009. szeptember 26 – október 9.

their individual profiles were edited into a publication², and later a series of posters. The latter, blurring the boundary between private and public spheres, seems pornographic at first, but observed with scrutiny it is a unique sociology that gives a picture of a segment of Danish society, of the reflections of these people on themselves, on sexuality, on their relationship and career opportunities.

- 1 Jacob Fabricius: *33-Page 9-girls*, in: *A look at the 33-year-old newspaper phenomenon in Denmark: „The Page 9-girl”*, Conceptualized by Jens Haaning. Old News #5. <http://www.oldnewsnews.org/pmwiki/pmwiki.php?n=Main.OldNews5> (last access: 26 Feb. 2010)
- 2 *33 Page 9-girls*, 2009, in the frame of Malmö Konsthal *Old News #5* project, 26 September – 9 October 2009.

Free Zone Budapest // Szabad Zóna Budapest
2010

A Bosch @ Fjord művészcsoport a képzőművészetet a társadalmi párbeszéd aktív résztvevőjének tekinti. A dizájn, a képzőművészet és az építészet határterületén alkotott projektjeiket a felhasználókkal szoros együttműködésben valósítják meg.

Free Zone című kiállítási projektjük a városon belüli magán- és közterek között húzódó határokat vizsgálja. A projekt vitát kezdeményez a köztérrel és annak funkciójáról: mi megengedett, és mi nem a közterületeken – és miért / miért nem?

A kiállítási projekt közel 50 táblát foglal magában, amelyek a városi terek használatának új módjait hivatottak segíteni. A közlekedési táblákhoz hasonló táblák egy részét a kiállítóterben, nagyobb részét pedig Budapest belvárosában helyezik el, főként V. és VIII. kerületi közterületeken. A táblák különféle viselkedési formákra buzdítanak, mint pl. imádkozás, csókolózás, nevetés, alvás, együttműködés, segítségnyújtás, egymás meghallgatása, a másság felvállalása, javak cseréje, játék. Így olyan szabad zónákat teremtenek, ahol megengedett a konformitástól való eltérés. A zónák területét fehér vonal jelöli ki. A zónán belül megengedett például az alvás, a játék, a sikítás, a fürdés stb. De mi van akkor, ha a vonal túloldalán vagyunk? A zónák áthágják az íratlan társadalmi szabályokat és megkérdőjelezzik, hogy mikor mi megengedett vagy nem megengedett nyilvános tereken. Hol van a határ a magán és a nyilvános között?

The artist duo Bosch @ Fjord see art as an active participant in social dialogue. Their projects on the borderline between design, art and architecture are carried out in close collaboration with their intended users.

The exhibition project *Free Zone* focuses on the boundaries between private and public spaces within the cityscape, inviting debate about the public space and its functions: what is allowed, and what is not allowed in public space – and why/why not?

The exhibition project involves some 50 signs that are placed, apart from in the exhibition space, throughout Budapest city centre – focusing on the 5th and 8th districts –, promoting new ways of using urban space. The signs encourage various forms of behaviour, such as praying, kissing, laughing, sleeping, cooperation with others, helping and listening to others, professing your sexual diversity, exchanging goods, playing games. In this way, they create free zones where one is allowed to deviate from conformity. Each zone surrounding a sign is defined by a white line. Inside the zone one is permitted to sleep, play, scream, bath, etc. But what if you are on the other side of the line? The zones violate the unwritten social rules and question when something is permitted or not permitted in the public space. Where is the line between the private and the public?

This project is an open invitation and an encouragement to see art as something that affects everyday life, a tool that can help change our everyday life and give us influence on the community we live in.

Free Zone Budapest // Szabad Zóna Budapest, 2010 | budapesti táblák // Budapest signs
A művészek jóvoltából // Courtesy of the artists

Free Zone Göteborg // Szabad Zóna Göteborg, 2009 | Fotó // Photograph: Dorota Lukianska

A projekt arra bátorít, hogy a művészetre mint a mindennapi élet formálójára tekintünk; olyan eszközre, amely segíthet, hogy megváltoztassuk mindennapjainkat, és befolyást gyakorolhassunk a közösségre, amelyben élünk.

Az először 2009-ben Göteborgban¹ megvalósított *Free Zone* projektet a Bosch & Fjord duó a *Hatalmi játszók* kiállítás alkalmából a budapesti kontextushoz igazította. Köszönet a budapesti civil szervezeteknek és magán-személyeknek a projekt megvalósításához nyújtott segítségét. Külön köszönet Erdődi Katalinnak (Placc Fesztivál), Schikowski Alexnek és Tihanyi Dominikának (Újirány csoport).

¹ AN UNEXPECTED THOUGHT - function in contemporary art, Göteborgs Konsthall, 2009. június 4 – augusztus 16.

The Free Zone project was originally realized in Gothenburg¹ in 2009 and has been adapted by Bosch & Fjord to the context of Budapest for the *PowerGames* exhibition. We hereby thank the civil organizations and people of Budapest for their assistance in realizing the project. Special thanks to Katalin Erdődi (Placc Festival), Alex Schikowski and Dominika Tihanyi (Újirány Group).

¹ AN UNEXPECTED THOUGHT - function in contemporary art, Göteborgs Konsthall, 4 June – 16 August, 2009

Kaviar Bar // Kaviár Bár, 2007 / 2010

Tue Greenfort is bízik abban, hogy a művészet változásokat – ha nem is forradalmi, de fokozatos változásokat – idézhet elő a társadalomban. A felelős gondolkodásra és közvetlen cselekvésre ösztönző gondolat sokszor szatirikus hangvétellel párosul konceptuális műveiben. Olykor alig érzékelhető helyi változásokat előidéző, máskor látványos projektjei a víz- és energiafogyasztás, víztisztaság és környezetszennyezés kérdéseit érintő súlyos állítások. A 2007-es Sharjah Biennálén például elérte, hogy a kiállítás idejére a művét bemutató múzeum tereiben 2 fokkal magasabb hőmérsékletet biztosítsanak, és a légkondicionálás csökkentésével így megtakarított pénzt egy esőerdők megmentésén fáradozó szervezetnek adta.¹ A Skulptur Projekte Münster 07 keretében az Aasee partján állított fel egy „szökőkutat”: a hatalmas trágyázó tartálykocsi rendeltetése ironikus módon a környékbeli intenzív állattenyésztés következtében trágyával szennyezett, algás víz eutrofizációjának átmeneti megakadályozása volt. A tartálykocsi vas-kloridot kevert a tó vizéhez, és ezt lövellte vissza a tóba, hogy semlegesítse a trágyát. A projekt valójában a városvezetés problémakezelő megoldásának éles kritikája volt. A város ugyanis már létesített egy hasonló víztisztítót a tóba torkolló Aa folyón, csak hogy ez a módszer csak akkor működik, ha folyamatosan pumpálják a vízbe a vegyszert. Más szóval ez nem más, mint kozmetikázás, ami csupán elfedi, de nem szünteti meg a mezőgazdasági környezet-szennyezést.²

Kaviár Bár (2007)³ című műve a veszélyeztetett tokfélék fennmaradásának és a kaviárkereskedelem szabályozásának összefüggéseit vizsgáló installáció. A mű szoros összefüggésbe hozható a dunamenti Budapest életében és kultúrájában egykor fontos szerepet játszó tokfélék, különösképp a viza magyarországi előfordulásának és közép-dunai halászatá-

Tue Greenfort too trusts that art is capable of inducing – if not revolutionary, at least gradual – changes in society. The idea that urges responsible thinking and direct action is often coupled with a satirical tone in his conceptual work. Sometimes inducing barely noticeable local changes, other times highly spectacular, all of his projects are serious statements regarding issues of water and energy consumption, water and environmental pollution. At the 2007 Sharjah Biennial, for instance, he negotiated to increase the temperature by 2 degrees Celsius in the museum that displayed his work. The money that was thus saved by less intense air conditioning was donated to an environmentalist organization that protects rainforests.¹ In the scope of Skulptur Projekte Münster 07 he erected a “fountain” near Lake Aasee: a gigantic liquid fertilizer truck was ironically used in a provisional attempt to prevent eutrophication in the water polluted with fertilizers and toxic algae as a result of the intensive meat farming in the area. The truck pumped and circulated the water of the lake, adding ferric chloride to it to neutralize the fertilizers. The project was in fact a critical reaction to the Münster municipality’s solution the problem by erecting a chemical water clearing facility upstream River Aa, as this method only works as long as the chemical is continuously pumped into the water. In other words, it is only a cosmetic fix effect which hides the actual agricultural production.²

His installation *Kaviar Bar* (2007)³ explores the connections between the survival of endangered sturgeons and the control of the caviar trade. The work is closely related to the history of sturgeons once so important in Budapest life and culture, as a city on the River Danube, with special regard to the issues concerning the habitats and fishing of the beluga sturgeon in Hungary, and is also linked to local environmentalist programs for saving sturgeons.

Kaviar Bar // Kaviár Bár, 2007

Fotó Dr. Gr. Antipa „Pescaria si Pescuitul în România” című könyvéből, 1916

Photo from the book, *Pescaria si Pescuitul în România* by Dr. Gr. Antipa, 1916

nak történetével, valamint helyi környezetvédő szervezetek tokfélék megmentését célzó programjaival.

A Kárpát-medencében évszázadok óta a vizát tartották a halak közül a legmértőbbnek arra, hogy az uralkodók és a nagyurak asztalára kerüljön. Számos levéltári dokumentum igazolja, hogy a viza és a többi tokféle halászata jövedelmező tevékenység volt a középkori Magyarországon. A túlzott halászat következtében a XVI. századtól a Közép-Dunán megritkultak a nagyméretű tokfélék. A dunai toknépszerűség megfogytokozásának oka azonban az évszázadokon át tartó kíméletlen halászat mellett az volt, hogy megváltoztak a tokfélék egyedfejlődését meghatározó élőhelyek. Az élőhelyeket károsító tényezők közül a legnagyobb hatásúak a XIX-XX. században épült, teljes mederszelvényt lezáró duzzasztóművek, amelyek megakadályozzák, hogy a halak a folyókon fel-

For centuries in the Carpathian Basin the beluga sturgeon was regarded as being the fish most worthy of being served at royal dinners and lords’ tables. Several archive documents testify that the fishing of the beluga and other sturgeon species was a profitable trade in Hungary in the Middle Ages. As a result of this overexploitation the population of large sturgeons in the central stretch of the Danube decreased critically from the 16th century. Another reason for the near destruction of the population of sturgeons in the Danube, besides their inexorable fishing for centuries, was the disturbance of the habitats that had been crucial for their reproduction and ontogeny. Among other factors that endanger the habitats, the most severe impact was inflicted by the dams built in the 19th and 20th centuries that bar the entire cross-section of the river, as they obstruct the upstream migration of fish, which would be essential for their spawning. All sturgeon species in the Danube,

„Kaviár” neon felirat // “Kaviar” neon sign, Johann König Gallery, Berlin, 2007

felé vándoroljanak. A kecsge kivételével a Dunában élő tokfajok ma már a kipusztulás határán vannak. A tokfélék fennmaradásának legfontosabb, de legnehezebben megvalósítható feltétele az élőhelyek védelme vagy rekonstrukciója. 2002-ben dolgozták ki Magyarországon a Duna-menti országok halászáttal, természetvédelemmel, vízgazdálkodással foglalkozó kutatói és gyakorlati szakemberek a tokfélék megmentésére irányuló akciótervet, a VIZA/STURGEON 2020 programot. A törekvések célja, hogy 2020-ra a folyó feljavított állapotának köszönhetően a beluga (*Huso huso*) és más tokfélék is lakóhelyre leljenek a Duna felső szakaszában.⁴

A *Hatalmi játszmák* kontextusához igazítva, Tue Greenfort az installáció merőben új változatát készítette el. A neon felirattal jelzett Kaviár Bárban szürreális gipsz halfej utal a vízzel kapcsolatos történelmi és természetvédelmi referenciákra. A társadalmi, egyszersmind piaci (erő)viszonyok visszatükrözését célozza a művész cinikus gesztusa, amellyel a Beluga-

except for the sterlet, are now on the verge of extinction. The most important yet least feasible condition for the survival of the sturgeon is the protection or reconstruction of their habitat. In 2002 in Hungary, researchers and experts in the fields of fishing, environment protection and water management from countries along the Danube River Basin drew up an action plan, the VIZA/STURGEON 2020 project. Their objective is that by 2020, due to the improved ecological state of the river, beluga (*Huso huso*) and other sturgeon species find appropriate habitats on the upper stretch of the Danube.⁴

Adjusting to the context of *PowerGames*, Tue Greenfort prepared an entirely new version of the installation. The Kaviar Bar is marked by a neon sign and a surreal fish head mouldage, referring to historical and environmental issues surrounding the beluga sturgeon. Intending to reflect social and market (power) relations, the artist makes a cynical gesture: he documents how Beluga caviar is served at

Plexifalú, átalakított hűtőszekrény, lefoglalt kaviár Modified refrigerator with acrylic glass windows, seized caviar, “Kaviar Bar”, Secession, Vienna, 2007

kaviár felszolgálatát dokumentálja a kiállítás zártkörű protokoll-megnyitóján, majd a nyilvános megnyitón – ahol nem szolgáltak fel kaviárt – és a kiállításon már az installáció részeként tárja a nagyközönség elé a filmet.

- 1 *Exceeding 2 Degrees*, Sharjah Biennial 8, 2007
- 2 *Diffuse Einträge (Diffuse Entries)*, Skulptur Projekte Münster 07, 2007. június 17 – szeptember 30.
- 3 Installáció, neonfelirat, fotósorozat, átalakított hűtő plexi-fallal, CITES-matricás, ellenőrzött kereskedelemről származó kaviár, étlap vitrin a kaviár feketepiaci áraival, a TRAFFIC vadon élő fajok kereskedelmének szabályozásáról szóló információs anyaga, változó méret; bemutató: *The Greenfort-Medusa*, Secession, Vienna, 2007. 09. 20 – 11. 18.; *Tue Greenfort*, Galerie Johann König, Berlin, 2007. 11. 30 – 2008. 11. 17.; *Eine bessere Welt: Tue Greenfort, San Keller, Klaus Weber*, Bonner Kunstverein, Bonn, 2008. 11. 17. – 2009. 01. 18.
- 4 Lásd: Gutti Gábor - Pannonhalmi Miklós: *Vízát a Dunába 2020-ra!*, <http://www.hallepcso-fishpass.eu/node/26> (utolsó hozzáférés: 2010. február 7.)

„Az utolsó németországi közönséges tok” „Letzter Stör Deutschlands” (*Acipenser Sturio*), Bonner Kunstverein, 2008

the exclusive VIP reception, only to show this film as part of the installation at the public opening – where caviar is not served.

- 1 *Exceeding 2 Degrees*, Sharjah Biennial 8, 2007
- 2 *Diffuse Einträge (Diffuse Entries)*, Skulptur Projekte Münster 07, 17 June – 30 September 2007
- 3 Installation, neon sign, photo series, modified refrigerator with Plexiglas wall, controlled traffic caviar with CITES logo, display cabinet with black market caviar prices, information material of the TRAFFIC wildlife trade monitoring network, dimensions variable; presented in the exhibitions: *Tue Greenfort – Medusa*, Secession, Vienna, 2009–18. 11. 2007; *Tue Greenfort*, Galerie Johann König, Berlin, 30. 11. 2007–12. 01. 2008; *Eine bessere Welt: Tue Greenfort, San Keller, Klaus Weber*, Bonner Kunstverein, Bonn, 17. 11. 2008–18. 01. 2009
- 4 See: <http://www.hallepcso-fishpass.eu/node/4> (last access: 26 Feb. 2010)

The Financial Crisis (Session I-IV) // A gazdasági válság (I-IV. ülés), 2009

Egészen sajátos módon közelít a Superflex a 2009-es évet meghatározó globális gazdasági válsághoz. Négyrészes filmjük a pszichoterápia szemszögéből reflektál a válságra és a gazdasági összeomlás rémképére. Egy hipnotizőr vezet végig legszörnyűbb rémálmainkon, hogy megmutassa a válságban rejlő pszichotikus tartalmakat. A négy ülés során megtapasztalhatjuk a spekuláció és a hatalom varázsát, az irányítás elvesztése miatt érzett félelmet, szorongást és frusztrációt, a gazdasági veszteséget és a személyes katasztrófát.

A gazdaság és a pszichózis összekapcsolása, némiképp más értelemben ugyan, de eszünkbe idézi Guy Debord 1967-es, mai posztindusztriális, globalizációs problémáinkat előrevetítő gondolatait:

„Az autonóm gazdaság győzelme egyben a veszttét is jelenti. Az erők, amelyeket a gazdaság szabadjára engedett, végül felszámolják a *gazdasági szükségyszerűséget*, amely a korai társadalmak ércnél maradandóbb alapját adta. Amikor helyébe a korlátlan gazdasági fejlődés szükségyszerűségét állítja, nem tehet mást, mint hogy a többé-kevésbé elsődlegesnek elismert emberi szükségletek kielégítését a pszeudoszükségletek végtelen fabrikálásával váltja fel, amelyek léte azonban végül is egyetlen pszeudoszükségletre vezethető vissza – nevesül arra, hogy saját uralma fennmaradjon. De az autonóm gazdaság visszavonhatatlanul elválkik a valódi szükséglettől, amint és amilyen mértékben kilép a *társadalmi tudattalanból*, amely addig tőle függött. »Mindaz, ami tudatos, elhasználdik. Ami tudattalan, nem változik soha. De ha felszínre jut, hát nem szétesik az is, amikor rákerül a sor?« (Freud)

Amikor a társadalom felfedezi, hogy a gazdaságtól függ, a gazdaság valójában már a társadalom függvénye. Ez a földalatti

Superflex addresses the global financial crisis that overshadowed the year 2009 in a singular manner. Their film of four episodes reflects on the financial crisis and meltdown from a therapeutic perspective. A hypnotist guides us through our worst nightmares to reveal the crisis without as the psychosis within. During four sessions we can experience the fascination of speculation and power, fear, anxiety and frustration of losing control, economic loss and personal disaster.

The association of economy and psychosis, although in a slightly different sense, recalls Guy Debord's thoughts from 1967, which foreshadowed today's globalization and post-industrial problems:

“The victory of the autonomous economy must at the same time be its defeat. The forces which it has unleashed eliminate the *economic necessity* which was the immutable basis of earlier societies. When economic necessity is replaced by the necessity for boundless economic development, the satisfaction of primary human needs is replaced by an uninterrupted fabrication of pseudo-needs which are reduced to the single pseudo-need of maintaining the reign of the autonomous economy. The autonomous economy permanently breaks away from fundamental need to the extent that it emerges from the *social unconscious* which unknowingly depended on it. »All that is conscious wears out. What is unconscious remains unalterable. But once freed, does it not fall to ruins in turn?« (Freud).

As soon as society discovers that it depends on the economy, the economy, in fact, depends on society. This subterranean force, which grew until it appeared sovereign, has lost its power. That which was the economic *it* must become the *I*. The subject can emerge only from society, namely from the struggle within society. The subject's possible existence

The Financial Crisis (Session I-IV) // A gazdasági válság (I-IV. ülés), 2009

A művészek jóvoltából // Courtesy of the artists

hatalom, amely szuverén erővé nőtte ki magát, egyben el is veszítette hatalmát. A helyet, amelyet a gazdasági *dolog* töltött be, az *énnek* kell betöltenie. A cselekvő alany csak is a társadalomból, az azt alkotó küzdelemből emelkedhet ki. Létének lehetősége az osztályharc kimenetelétől függ, az osztályharc pedig a történelem gazdasági alapjának terméke és előállítója.”¹

1 Guy Debord: *A spektákulum társadalma*. Ford. Erhardt Miklós, Balassi kiadó – BAE Tartóshullám, Budapest, 2006. 29–30.

depends on the outcome of the class struggle which shows itself to be the product and the producer of the economic foundation of history.”¹

1 Guy Debord (1967): *Society of the Spectacle*. Transl.: Black & Red, 1977. Section 51-52. <http://www.marxists.org/reference/archive/debord/society.htm> (last access: 26 Feb. 2010)

What is Capitalism? // Mi a kapitalizmus?, 2003

Először minden fekete. Aztán valaki leve-szi a kamera védőkupakját és részben feltár-ja a látványt. Megkérdezi az operatőrt, hogy van-e kép, a hangosítót, hogy van-e hang. Mindkét hang igennel felel. Mikrofont kér, majd elsétál a kamerától.

Egymás után különböző emberek lépnek a képbe és a mikrofon hatókörébe. Látszólag a semmiből tűnnek elő (a tükröknek köszön-hetően). Minden járókelőt megkérdéznek, mit jelent a kapitalizmus. Habár mindegyik vá-lasz más, és különböző összefüggéseket ír le, mindannyian egyszerű, hétköznapi nyel-ven szólnak meg, és mondják el, hogy meny-nyire nehéz „szavakba önteni” a kapitalizmust. A kép és a hang időnként kimarad, a vezetékek hangjai, a kifutó nyers film villanásai pillana-tokra megszakítják a narrációt és a térillúziót. A film vége felé egy család jelenik meg. Elfelej-tik visszaadni a mikrofont. Még mindig halljuk őket, miközben elhagyják a képet, bár közben azt látjuk, ahogy a riportert közeledik a kame-rához. A hang és a kép elvált egymástól.

A film kietlen, kopár tájon játszódik: a mező végtelenbe nyúló horizontja a western-filmek jellegzetes helyszínére emlékeztet. Ezekben a filmekben az „új földet” (a Nyugatot) szűz területként, csupasz földként ábrázolták, amelyre a főszereplők és a néző vágya kivetít-hető. Az installációban használt tükrök hatá-sára az ismétlés egy ilyen, hatalmas és nyitott térhez teszi hasonlóvá a képet.

Katya Sander

At first everything is black. Then a person un-covers the camera and partly reveals its view. This person asks the cameraman if there is a picture, the soundman if there is sound. Both voices confirm. The person asks for the micro-phone and then walks away from the camera.

One by one, different people walk into the im-age and into reach of the microphone, seem-ingly appearing out of nowhere (due to the mirrors). Each of these passers-by is asked what 'capitalism' means. Although all of the responses are different, describing differ-ent relations, all of the passers-by speak in normal everyday language and all of them express the difficulty of putting 'capitalism' into language. Both image and sound fail oc-casionally, cable noises and glimpses of raw film running out obstruct the narration and illusion of space for short moments. Towards the end, a small family passes. They forget to give back the microphone. As they exit the screen we can still hear them, though all we see is the interviewer approaching the camera. Sound and image have parted.

The film is set in a bare, uncultivated land-scape: a field stretching out into the horizon, resembling the typical setting for movies of the 'Western' genre. In Westerns, the 'new land' (the West) is articulated as empty – ready to be inscribed with meaning: a naked landscape into which the desires of the pro-tagonists and spectators can be projected. In the installation, the eternal repetition in the mirrors makes the one image resemble such an enormous open field.

Katya Sander

What is Capitalism? // Mi a kapitalizmus?, 2003
A művész jóvoltából // Courtesy of the artist

A KIÁLLÍTÁSON SZEREPLŐ MŰVEK

LIST OF EXHIBITED WORKS

Michael Elmgreen & Ingar Dragset

When a Country Falls in Love with Itself
Amikor egy ország szerelembe esik
önmagával, 2008

Lézerkróm színes print 4mm-es alumíniumra
kasírozva, 8mm-es plexivel, 200 × 150 cm
Laserchrome colour print mounted on 4mm
aluminium with 8mm Perspex, 200 × 150 cm
Louisiana Museum of Modern Art, Humlebæk,
Denmark. Donation: Norgaard paa Strøget.
© Elmgreen & Dragset; Edvard Eriksen

Jens Haaning

Recent Danish History // Dán közelmúlt, 2008
8 kép, (egy-egy képeslap elő- és hátoldala
egy keretben), egyenként 30 × 21 cm
8 images (two sides of each postcards in one
frame), 30 × 21 cm each
A Galleri Nicolai Wallner, Koppenhága, Dánia
jóvoltából // Courtesy Galleri Nicolai Wallner,
Copenhagen, Denmark.
Fotó // Photograph: Polfoto

A *Dán közelmúlt* Jens Haaning 8 képeslapból
álló sorozata, amely az U-Turn Kortárs
Művészeti Kvadriennále (Koppenhága, Dánia)
keretében valósult meg. A dán történelem
1997–2008 közötti tizenegy évének nyolc saj-
tófotóját nyomtatta képeslapokra, amelyeket
ingyenes Go-Card képeslapokként terjesztet-
tek dán kávézókban, bárókban és éttermekben.

Recent Danish History is a series of 8 post-
cards by Jens Haaning realized in the frame
of U-Turn, Quadriennial for Contemporary Art,
Copenhagen, Denmark. Eight press images
from the eleven years between 1997 and
2008 of Danish History accompanied by text
were printed on postcards and distributed as
free Go-Card postcards around cafes, bars
and restaurants in Denmark.

SUPERFLEX

Burning Car // Lángoló autó, still, 2008
Eredeti HD hanggal, PAL 16:9, 9:30 perc
Original HD with sound, PAL 16:9, 9:30 min.
Producer: Propeller Group (Ho Chi Minh
város), co-producer: Vleeshal, Middelburg,
Hollandia // Produced by Propeller Group
(Ho Chi Minh City) and co-produced by the
Vleeshal, Middelburg, Nederlands.
A művészek jóvoltából // Courtesy of
the artists

Tanja Nellemann Poulsen

*Please teach some new tricks to this old
dog called nationalism - Still pointing out
guiltiness on the ghost of Europe // Tanítsatok
pár új trükköt a nacionalizmus nevű öreg
pofának! – Még mindig Európa bűnös
szellemére mutogatva*, 2010
Installáció, változó méret
Installation, dimensions variable
A művész jóvoltából // Courtesy of the artist

Ann Lislegaard

*Slamming the Front Door (after A Doll's
House by Henrik Ibsen) // A becsapódó kapu
dördülése (Henrik Ibsen Nórája nyomán)*, 2005
Hang- és fényinstalláció, 4 programozott
lámpa, 4 hangszóró, 5 perc loop // Sound and
light installation, 4 programmed lamps,
4 speakers, 5 min loop
A művész és a Galerie Paul Andriesse
jóvoltából // Courtesy of the artist and the
Galerie Paul Andriesse

Jens Haaning

*33 Page 9-girls – an ethnographical document
about the Danes and their relationship to the
female body // 33 lány a 9. oldalról – etnográfiai
dokumentum a dánokról és a női testhez fűző-
dő kapcsolatukról*, 2010
33 plakát, egyenként 30 × 100 cm // 33 posters,
30 × 100 cm each
A Galleri Nicolai Wallner, Koppenhága, Dánia
jóvoltából // Courtesy Galleri Nicolai Wallner,
Copenhagen, Denmark

33 plakát az Ekstra Bladet dán bulvárlapból
kiválasztott 33 amatőr aktmodell fotójával,
a velük készült interjúknak szkennelt képével
és az interjúk magyar fordításával.

33 posters which are combining scans of 33
amateur pin-up girls from the Danish tabloid
paper Ekstra Bladet accompanied by inter-
views with the photographed girls in Danish
and the translation of the interviews in
Hungarian.

Bosch & Fjord

Free Zone Budapest
Szabad Zóna Budapest, 2010
Kiállítási projekt, változó méret
exhibition project, dimensions variable
A művészek jóvoltából // Courtesy of
the artists

Tue Greenfort

Kaviar Bar // Kaviár Bár, 2007 / 2010
Installáció, neon felirat, videó dokumentáció,
viza-mulázs a Magyar Mezőgazdasági
Múzeum Gyűjteményéből, változó méret
Installation, neon sign, video production,
sturgeon-mouflage from the Collection of the
Museum of Hungarian Agriculture, dimensions
variable
A művész és a Johann König, Berlin jóvoltából
Courtesy of the artist and Johann König, Berlin

SUPERFLEX

The Financial Crisis (Session I-IV)
A gazdasági válság (I-IV. ülés), 2009
Session 1 – The Invisible Hand
Session 2 – George Soros
Session 3 – You
Session 4 – Old Friends
1. ülés – A láthatatlan kéz
2. ülés – Soros György
3. ülés – Te
4. ülés – Régi barátok
Eredeti HD hanggal, PAL 16:9, 12:20 perc
Original HD with sound, PAL 16:9, 12:20 min.
Producer: Propeller Group (Ho Chi Minh város).
A Frieze Film 2009 megbízásából készült, és
Frieze Film és a Channel 4 mutatta be.
Produced by Propeller Group
(Ho Chi Minh City). Created for Frieze Film
2009 and presented by Frieze Film and
Channel 4.
A művészek jóvoltából // Courtesy of
the artists

Katya Sander

What is Capitalism? // Mi a kapitalizmus?, 2003
16mm-es filmvetítés DVD-n, tükrök közé ins-
tallálva // 16mm film projection transferred
to DVD in installation between mirrors
A művész jóvoltából // Courtesy of the artist

TÁRLATVEZETÉSEK // EXHIBITION TOURS

Ingyenes tárlatvezetések:

minden csütörtökön 18 órakor magyarul és 19 órakor angolul.

Infomediátorok a hét minden napján 10.00–20.00 óráig.

Free exhibition tours:

Every Thursday, 18:00 in Hungarian and 19:00 in English.

Infomediators every day of the week, 10:00–20:00

A KIÁLLÍTÁST TÁMOGATTA // SUPPORTED BY

Danish Ministry of Foreign Affairs,
Royal Danish Embassy of Denmark, Hungary
Ministry of Culture Denmark
Danish Cultural Institute, Hungary
Danish Arts Agency
Budapesti Tavasz Fesztivál
Művészetek Palotája Budapest
Oktatási és Kulturális Minisztérium

2010. 03. 19 ➤ 2010. 05. 30.

LUDWIG MÚZEUM

Kortárs Művészeti Múzeum
Museum of Contemporary Art

Nyitva: kedd–vasárnap: 10.00–20.00 | Hétfőn zárva

Open: Tuesday–Sunday: 10.00 a.m.–8.00 p.m. | Closed on Mondays

Tel: +361–555–3444 / info@ludwigmuseum.hu

www.ludwigmuseum.hu